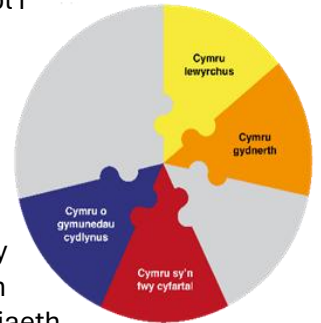


Amcan Llesiant 3

Grymuso a chefnogi cymunedau i fod yn ddiogel, annibynnol a gwydn

Pam Mae Hyn yn Bwysig fel Maes Ffocws - Mae'r Cyngor eisiau annog a chefnogi pobl i wneud dewisiadau ffordd o fyw iach er mwyn galluogi plant, pobl ifanc a theuluoedd i ffynnu. Mae ymchwil wedi profi y bydd pobl sy'n dangos ymddygiadau iechyd cadarnhaol o'u genedigaeth drwy gydol eu hoes yn arwain at fwy o annibyniaeth, a phobl yn rhydd o gyflyrau iechyd cymhleth yn ddiweddarach mewn bywyd. Gallai hyn yn ei dro leihau'r galw am wasanaethau a sicrhau bod y gwasanaethau a ddarperir o ansawdd uchel, yn effeithlon ac yn ymatebol i anghenion pobl leol. Gyda llai o gyllid a galw cynyddol am wasanaethau, ni all y Cyngor wneud popeth y mae wedi'i wneud yn y gorffennol mwyach. Rhaid canolbwyntio ar y camau gweithredu hynny a fydd â'r effaith fwyaf. Mae diogelu'r bobl fwyaf agored i niwed yn y gymuned yn parhau i fod yn flaenoriaeth uchel i'r Cyngor ochr yn ochr â thrawsnewid dyheadau trigolion a gwerthfawrogi tegwch a chydaddoldeb ym mhopeth a wnawn.



Yr Hyn yr Ydym yn Anelu at Ei Gyflawni - Cynnydd yng ngwydnwch cymunedau, lle mae croeso i bawb a'u bod yn ddiogel ac sy'n lleihau dibyniaeth ac yn cynyddu annibyniaeth i'r eithaf.

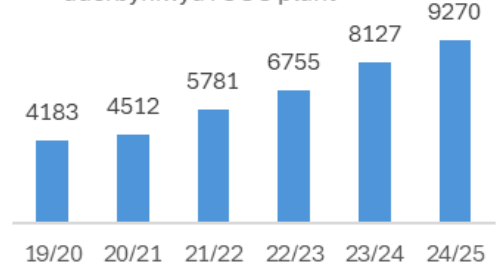
Pa mor dda ydyn ni'n gwneud?

Mae'r naratif canlynol yn rhoi myfyrdod gwerthusol o'r gweithgaredd, a gynhaliwyd drwy gydol 2024/25, ar draws meysydd gwasanaeth sy'n cefnogi'r Amcan Llesiant hwn yn uniongyrchol. Mae'r naratif yn adlewyrchu'r hyn sydd wedi mynd yn dda ond hefyd, ac yn bwysicach fyth, ble rydym yn profi heriau. Yna mae'r heriau hyn wedi'u casglu at ei gilydd ar ddiwedd pob adran. Bydd y meysydd hyn yn cael eu nodi fel meysydd ffocws wrth symud ymlaen a byddant yn cael eu hadrodd fel rhan o'n Hunanasesiad nesaf, yn ogystal â monitro perfformiad drwy gydol y flwyddyn.

Gwybodaeth, Cyngor a Chymorth

Mae Cyfarwyddiaeth y Gwasanaethau Cymdeithasol yn parhau i gael Timau Gwybodaeth, Cyngor a Chymorth (IAA) pwrpasol ar gyfer Gwasanaethau Cymdeithasol Plant ac Oedolion sy'n gweithio fel y pwynt cyswllt cyntaf i'r cyhoedd sydd am gael cyngor a chymorth. Mae'r timau'n mabwysiadu dull ataliol ac sy'n seiliedig ar gryfderau i sicrhau bod anghenion yn cael eu diwallu cyn gynted â phosibl, trwy ddarparu'r gwasanaethau cywir i atal anghenion rhag gwaethygu.

Nifer yr ymholiadau "drws ffrynt" a dderbyniwyd i GCC plant

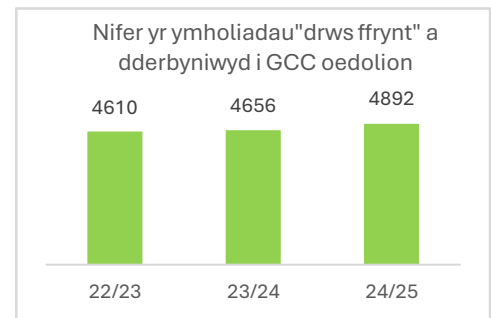


Mae atgyfeiriadau i Wasanaethau Plant, Gwybodaeth a Chymorth yn parhau i gynyddu. Mae'r niferoedd yn ystod 2024/25 yn sylweddol uwch gyda chynnydd o 1,143 (14.1%) o'i gymharu â 2023/24. O'r 9,270 o atgyfeiriadau yn ystod 2024/25, atgyfeiriwyd 566 (6.1%) at wasanaethau ataliol (Teuluoedd yn Gyntaf), o'i gymharu ag 8,127 o atgyfeiriadau yn 2023/24, gyda 711 (8.7%) o atgyfeiriadau i Teuluoedd yn Gyntaf.



Adolygwyd atgyfeiriadau i Wasanaethau Oedolion coladu data IAA ym mis Awst 2021; felly, dim ond â dwy flynedd flaenorol y gellir cymharu'r data ac mae'n dangos cynnydd bach mewn cysylltiadau. O'r 4,892 o ymholiadau yn ystod y flwyddyn, datryswyd 2,478 (51%) ar yr atgyfeiriad ac nid oedd angen asesiad cynhwysfawr gan y timau hirdymor arnynt. Mewn cymhariaeth, o'r 4,656 a dderbyniwyd yn ystod 2023/24, cafodd 2,506 (54%) eu datrys o fewn tîm yr IAA.

Cynhaliwyd adolygiad yn 2023/24 i asesu sut y gallwn wella cefnogaeth i blant a theuluoedd ym Mlaenau Gwent drwy fesurau ataliol. Yn seiliedig ar argymhellion yr adolygiad hwn, mae rheolwyr gwasanaeth yn archwilio cyfleoedd ar gyfer mwy o gydweithio rhwng y Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd, Dechrau'n Deg, a Theuluoedd yn Gyntaf. Mae'r fenter hon yn cynnwys datblygu hwb cymorth i deuluoedd un pwynt mynediad, y bwriedir iddo ddod yn weithredol erbyn diwedd 2025. Nod yr hwb yw sicrhau bod teuluoedd yn gallu cael mynediad hawdd at y wybodaeth sydd ei hangen arnynt.



Diogelu

Mae'r cyngor wedi ymrwmo i greu amgylchedd sy'n galluogi pobl i wneud y mwyaf o'u hannibyniaeth, datblygu atebion a chymryd rhan weithredol yn eu cymunedau gan deimlo'n ddiogel ac wedi'u hamddiffyn. Credwn fod gan bob plentyn, oedolyn a pherson ifanc yr hawl i fod yn ddiogel rhag niwed, ac mae'n amcan corfforaethol rhoi trefniadau diogelu effeithiol ar waith i amddiffyn pobl rhag niwed.

Mae'r Cyngor yn cydnabod ei gyfrifoldebau wrth ddiogelu a hyrwyddo lles plant, pobl ifanc ac oedolion sydd mewn perygl, ac mae hyn yn cynnwys y cyfraniad a wnawn i gydweithio ag asiantaethau eraill fel bod pob plentyn a pherson ifanc yn cyrraedd eu potensial llawn a'n bod yn parhau i ofalu am y bobl fwyaf agored i niwed yn ein cymunedau.

Mae systemau monitro ac adrodd wedi'u datblygu'n dda i sicrhau bod yr adran yn gallu olrhain gwybodaeth a thystiolaeth bod yr agenda diogelu yn parhau i fod yn flaenoriaeth i'r awdurdod lleol. Mae gwybodaeth am berfformiad yn cael ei chasglu i nodi gweithgaredd, gofynion a thueddiadau er mwyn i ddarparu a gwella gwasanaethau ddigwydd. Mae hyn yn cynnwys nifer o eitemau sy'n ofynion statudol fel rhan o Fframwaith Perfformiad Llywodraeth Cymru.

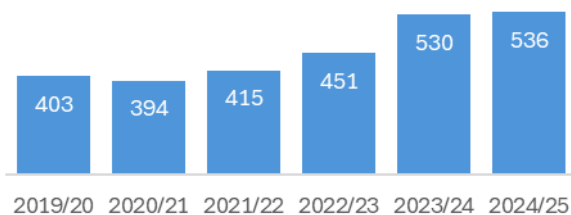
Cyflwynir adroddiadau diogelu yn flynyddol trwy broses ddemocrataidd y cyngor ac fe'u categoraiddir ar wahân ar gyfer Gwasanaethau Oedolion, Gwasanaethau Plant ac Addysg. Cyflwynir yr adroddiadau hyn i sicrhau tryloywder, cynnal atebolrwydd a darparu goruchwyliaeth o arferion diogelu ar draws pob maes gwasanaeth, gan ganiatáu i'r cyngor fonitro cynnydd, mynd i'r afael â phryderon a chynnal y safonau gofal a diogelwch uchaf i unigolion sydd mewn perygl. Gellir dod o hyd i'r adroddiadau diogelu diweddaraf yma:

- [Adroddiad](#) Perfformiad Blynnyddol Diogelu Addysg
- [Adroddiad](#) Perfformiad Blynnyddol Diogelu Gwasanaethau Cymdeithasol Plant
- [Adroddiad](#) Perfformiad Blynnyddol Diogelu Gwasanaethau Cymdeithasol Oedolion

At ei gilydd, mae'r data'n dangos cynnydd bach yn nifer yr atgyfeiriadau o oedolion mewn perygl yn 2024/25 (**834**) o'i gymharu â 2023/24 (**803**) – 3.8%. Gall hyn adlewyrchu'r ffaith bod mwy o oedolion mewn perygl oherwydd tlodi cynyddol o ran yr argyfwng costau byw sy'n effeithio ar bob cymuned leol. Gallai'r cynnydd hefyd fod oherwydd y cynnydd mewn ymwybyddiaeth yn y cyfryngau cenedlaethol a rhanbarthol. Mae pobl yn dod yn fwy ymwybodol o'u hawliau a phwysigrwydd adrodd am unrhyw bryderon. Mae nifer gwirioneddol yr oedolion wedi codi ychydig o 530 i 536.



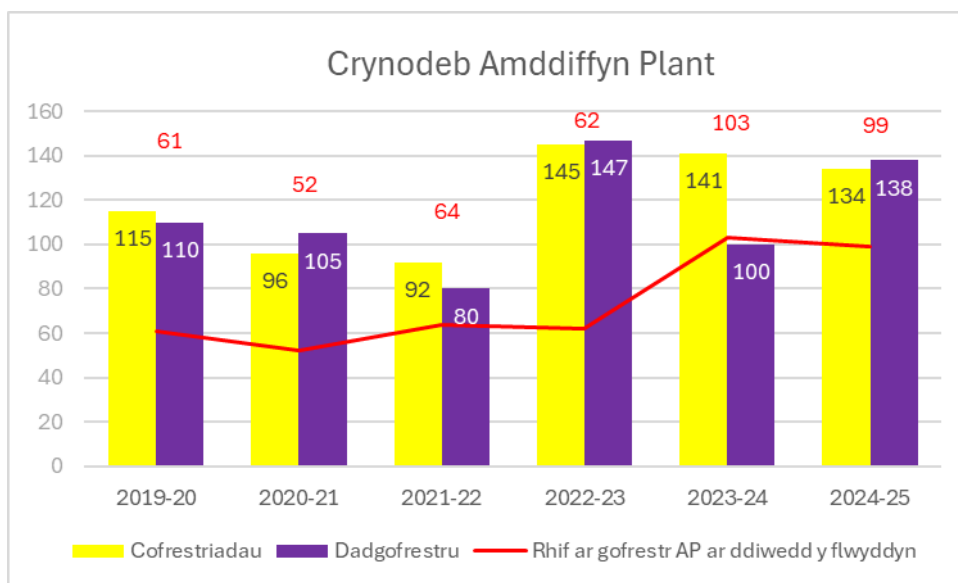
Nifer yr oedolion yr amheuir eu bod mewn perygl o gam-drin neu esgeulustod a adroddwyd



Yn gynharach eleni, canolbwyntiodd y Bwrdd Diogelu ar effaith tlodi ar y rhai mwyaf agored i niwed. Gallai'r cynnydd hefyd fod oherwydd codi ymwybyddiaeth drwy'r hyfforddiant Diogelu rheolaidd a gyflwynwn ar y cyd â thîm diogelu Caerffili. Nododd adroddiadau Diogelu Plant fod 98.72% o Gynadleddau Diogelu Plant Cychwynnol wedi'u cynnal o fewn yr amserlenni. Yn 2025 roedd 99 o blant ar y gofrestr Diogelu Plant o'i gymharu â 103 o blant ar ddiwedd 2023/24.

Mae'r Cyngor wedi parhau i weld cynnydd mewn atgyfeiriadau diogelu oedolion fel y dangosir yn y graff uchod. Mae'r cynnydd hwn o bosibl yn ganlyniad i gynnydd mewn codi ymwybyddiaeth a hyfforddiant diogelu gwell a ddarparwyd ar y cyd â thîm diogelu Caerffili.

Ar ddiwedd 2024 roedd 99 o blant ar y gofrestr Diogelu Plant o'i gymharu â 103 o blant ar ddiwedd 2023.



Cyfanswm y nifer o ymweliadau â phlant ar y gofrestr amddiffyn plant a gwblhawyd o fewn yr amserlen statudol:

- 2024/25 – 2,043 (87.0%)
- 2023/24 – 1,270 (66.2%)

Tynnwyd 138 o blant oddi ar y gofrestr amddiffyn plant yn ystod y flwyddyn. O'r rheini, y nifer cyfartalog o ddyddiau yr oeddent wedi'u cofrestru yw 231.9 diwrnod.

Mae 201 o Blant sy'n Derbyn Gofal (CLG) o'i gymharu â 203 ar ddiwedd y flwyddyn flaenorol. Mae cyfradd y derbyniadau i ofal wedi parhau i ostwng eleni gyda 55 o blant yn 2023/24 a 53 eleni.

Mae Gweithdrefnau Diogelu Cymru ar gyfer plant ac oedolion sydd mewn perygl o gam-drin ac esgeulustod yn manylu ar y rolau a'r cyfrifoldebau hanfodol ar gyfer ymarferwyr i sicrhau eu bod yn diogelu plant ac oedolion sydd mewn perygl. Mae'r Gweithdrefnau'n helpu ymarferwyr i gymhwyso'r ddeddfwriaeth yn Neddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 a chanllawiau diogelu statudol, [Gweithio Gyda'n Gilydd i Ddiogelu Pobl](#).



Mae adroddiad blynyddol y Swyddog Adolygu Annibynnol ar gyfer 2024 yn darparu tystiolaeth glir o sut y cyflawnodd y timau diogelu o fewn Gwasanaethau Plant Blaenau Gwent eu cyfrifoldebau drwy gydol 2024. Fel rhan o'r adroddiad hwn, datblygwyd cynllun gweithredu a nododd ddwy ar bymtheg o nodau gwasanaeth ar gyfer y flwyddyn, ac roedd y camau gweithredu hyn yn cynnwys:

- Sicrhau bod darpariaeth gwasanaeth llawn a lefelau staff yn cael eu cynnal
- Adrodd i'r uwch dîm rheoli bob chwarter ynghylch amddiffyn plant ac amhariadau ar leoliadau
- Darparu hyfforddiant diogelu mewnol ac allanol
- Bod yn rhan ragweithiol o gyflawni datblygiad pellach y dull sy'n canolbwyntio ar ganlyniadau
- Cyfranogiad llawn yng Nghynllun Gweithredu Cyfraith Gyhoeddus ac adolygiad cyflym AGC
- Mynychu cyfarfodydd amlasiantaeth yn benodol mewn perthynas â diogelu h.y. trefniadau diogelu'r cyhoedd amlasiantaeth (MAPPA); a
- Cynnal archwiliadau mewnol/diweddaru a datblygu polisïau a gweithdrefnau.

Cyflawnwyd pob nod ac eithrio un archwiliad mewnol parhaus a'r nod o gryfhau gwydnwch y tîm o ran cyfranogiad a phresenoldeb - maes na ellid mynd i'r afael ag ef oherwydd dibyniaeth ar gydlynnydd arall a diffyg hyfforddiant i asiantaethau partner.

Gan edrych ymlaen at 2025, bydd y tîm diogelu yn cyfrannu'n llawn at y Cynllun Gweithredu Datblygu Ymarfer, gan adeiladu ar ganfyddiadau'r archwiliadau a gwblhawyd. Bydd y tîm hefyd yn datblygu fframwaith newydd ar gyfer archwiliadau parhaus ac yn diweddaru prosesau darparu gwasanaethau ar draws sawl maes diogelu. Y flaenoriaeth o hyd yw cynnal darpariaeth gwasanaethau cyflawn ac effeithiol.

Cartref Preswyl

Drwy Grant Diwygio Radical Llywodraeth Cymru, darparwyd arian i'r Cyngor brynu dau dŷ ar wahân â 5 ystafell wely, am gost o tua £900,000, ynghyd â £700,000 pellach ar gyfer costau adnewyddu. Bydd y rhain yn darparu gofal diogel o ansawdd uchel i'n plant lleol aros o fewn y Fwrdeistref. Ers agor, mae'r cartref wedi croesawu ei berson ifanc cyntaf yn llwyddiannus, ac mae'r tîm wedi gweithio'n galed i sefydlu amgylchedd meithringar, sy'n ystyriol o drawma ac sy'n hyrwyddo sefydlogrwydd a diogelwch emosiynol. Er ei fod yn dal yn ei gamau cynnar, mae Mons Calpe eisoes yn dangos canlyniadau cadarnhaol, gyda chydweithrediad amlasiantaeth cryf a thîm staff ymroddedig ar waith. Rydym yn falch o'r cynnydd hyd yn hyn ac yn gyffrous am yr effaith bosibl wrth symud ymlaen.

Gweithio mewn Partneriaeth

Mae cydweithio a gweithio mewn partneriaeth effeithiol yn ein cynorthwyo i nodi anghenion presennol a llunio a chomisiynu gwasanaethau cynaliadwy yn y dyfodol.

Mae'r Tîm Cymorth Gofal Cymdeithasol a Thai yn parhau â'r cydweithio trwy fynychu a chymryd rhan yng nghyfarfodydd Comisiynwyr Rhanbarthol Gwent gyfan; Fforymau/Cyfarfodydd Cartrefi Gofal a Gofal Cartref, Grŵp Cydweithredol Cymorth Tai Rhanbarthol; a gweminarau/cyfarfodydd cenedlaethol gydag Arolygiaeth Gofal Cymru a Gofal Cymdeithasol Cymru. Mae'r Tîm hefyd wedi adnewyddu'r Fframwaith Gofal Cartref ar y cyd (gyda Chyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili) yn ddiweddar.

Mae'r Tîm Diogelu yn gweithio mewn partneriaeth â Thimau Diogelu eraill Gwent ac Uned Fusnes Diogelu Rhanbarthol Gwent i hyrwyddo a chyflwyno'r Fframwaith Hyfforddiant Diogelu newydd a gyflwynwyd gan Gofal Cymdeithasol Cymru.

Mae'r Tîm Opsiynau Cymunedol yn gweithio mewn partneriaeth â Chyngor Torfaen, sy'n arwain astudiaeth ddichonoldeb sy'n canolbwyntio ar fodolau cyflogaeth â chymorth ar gyfer pobl ag anableddau dysgu a/neu niwroamrywiaeth ym Mlaenau Gwent a Thorfaen.



Mae Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014, a ddaeth i rym o fis Ebrill 2016, yn gosod rhwymedigaeth statudol ar awdurdodau lleol i fabwysiadu dull ataliol wrth ddiwallu anghenion gofal a chymorth unigolion, sy'n cynnwys lleihau effaith namau. Mae gwasanaethau adsefydlu i'r rhai ag amhariad ar y synhwyrâu yn cynnig asesiad a chymorth arbenigol tymor byr i bobl ag amhariad ar y golwg a/neu golled synhwyrdd ddeuol sy'n gymwys ac a fyddai'n elwa o gyfnod o adsefydlu ffocws.

Mae'r Swyddog Adsefydlu ar gyfer Pobl ag Amhariad ar y Golwg (ROVI) yn chwarae rhan hanfodol wrth wella hyder defnyddwyr gwasanaethau, darparu cefnogaeth emosiynol, hwyluso adferiad a datblygiad sgiliau bywyd, hyrwyddo annibyniaeth a dewis gwybodus, ac asesu gofynion ar gyfer offer ac addasiadau arbenigol.

Yn ystod y blynyddoedd diwethaf, bu gostyngiad yn nifer y swyddogion adsefydlu golwg yng Nghymru, ac mae recriwtio ar gyfer swyddi o'r fath ym Mlaenau Gwent wedi bod yn heriol. Yn ystod y cyfnod hwn, cefnogodd a chynghorodd Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili staff IAA wrth gynorthwyo unigolion ag amhariad ar eu golwg a chydweithiodd yn agos â defnyddwyr gwasanaethau i ddylunio a gweithredu rhaglenni hyfforddi adsefydlu unigol.

Mae Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol (BPRh) Gwent ar waith, gan gyflawni dyletswyddau statudol awdurdodau lleol sy'n ofynnol o dan Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014. Mae'r Ddeddf yn gosod dyletswydd statudol ar awdurdodau lleol a byrddau iechyd i baratoi Cynllun Ardal Rhanbarthol, yn dilyn cyhoeddi Asesiad Anghenion Poblogaeth (PNA) ac Adroddiad Sefydlogrwydd y Farchnad (MSR) y rhanbarth.

Cafodd Asesiad Anghenion Poblogaeth Gwent ei gymeradwyo'n flaenorol gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Blaenau Gwent, yn ystod Hydref 2022. Mae'r Cynllun Ardal yn tynnu sylw at yr ymrwymiad i weithio mewn partneriaeth i wella iechyd a lles ar draws poblogaeth Blaenau Gwent, Caerffili, Sir Fynwy, Casnewydd a Thorfaen. O ystyried yr heriau a'r pwysau ariannol presennol, mae'n hollbwysig gweithio gyda'n gilydd i ddarparu atebion ar y cyd, i flaenoriaethau a rennir, ac osgoi dyblygu.

Yn dilyn cyhoeddi adroddiad Asesiad Anghenion Poblogaeth (AAP) rhanbarthol, mae'n ofynnol i bob awdurdod lleol a bwrdd iechyd baratoi a chyhoeddi Cynllun Ardal yn nodi ystod a lefel y gwasanaethau y maent yn bwriadu eu darparu mewn ymateb i themâu craidd yr AAP, sef:

- Plant, Pobl Ifanc a Theuluoedd
- Oedolion, gan gynnwys Pobl sy'n byw gyda Dementia
- Anableddau Iechyd a Chorfforol gan gynnwys Colled Synhwyrdd ac Amhariad ar y Synhwyrâu
- Anableddau Iechyd Meddwl a Dysgu
- Awtistiaeth a Chyflyrau Niwroddatblygiadol; a
- Gofalwyr Di-dâl

Mae Cynllun Ardal Gwent 2023-[2028](#) wedi'i lofnodi gan Fwrdd Partneriaeth Rhanbarthol Gwent ac mae crynodeb o'r Cynllun Ardal hefyd wedi'i gynnwys. Datblygwyd y cynllun mewn partneriaeth ag awdurdodau lleol Blaenau Gwent, Caerffili, Sir Fynwy, Casnewydd a Thorfaen, a Bwrdd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan, partneriaid y Trydydd Sector a'r Tîm Partneriaeth Rhanbarthol a'u hymrwymiad i egwyddorion Marmot. Mae'r Cynllun Ardal yn nodi'r camau gweithredu sydd eu hangen i gyflawni'r blaenoriaethau a nodwyd yn yr AAP, gan ein partneriaid a'n dinasyddion, ac mae'n cyd-fynd yn agos â'r Bwrdd Gwasanaeth Cyhoeddus (BGC) a'r Cynllun Llesiant. Caiff y Cynllun Ardal ei adolygu'n flynyddol a gellir ei ddiweddarau i sicrhau ein bod yn diwallu anghenion ein cymunedau. Caiff y cynnydd yn erbyn cyflawni amcanion allweddol yn y Cynllun Ardal ei fonitro trwy Adroddiad Blynyddol y Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol sy'n ystyried yn benodol y grwpiau blaenoriaeth a nodir yn yr AAP a'r themâu trawsbynciol.



Mae gwaith y Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol (BPRh) yn cefnogi darparu gofal a chymorth ymatebol integredig ar draws y rhanbarth. Fodd bynnag, mae llawer iawn o waith i'w wneud o hyd i sicrhau bod y Cynllun Gweithredu Ardal, a ddatblygwyd gan y BPRh, yn trosi i ddiwallu anghenion dinasyddion lleol. Y Bwrdd Partneriaeth Gwasanaethau Integredig (BPGI) fydd cyfrwng Blaenau Gwent i wneud i hyn ddigwydd. Mae'r bwrdd hwn wedi gosod nifer fach o flaenoriaethau yn seiliedig ar y rhai a amlinellir yn y Cynllun Ardal. Mae nifer o grwpiau gorchwyl a gorffen wedi'u sefydlu i ddatblygu'r blaenoriaethau hyn. Enghraifft yw'r ymgyrch i gynyddu cyfraddau bwydo ar y fron ym Mlaenau Gwent a gwella hylendid y geg plant. Mae'r ddwy ardal wedi gweld gweithgarwch sylweddol yn gynnar yn 2024, gyda'r disgwyliad y bydd tystiolaeth o'r gwahaniaeth a wnaed yn dilyn ar ôl 12 mis.

Ymgyrch bwydo ar y fron

Yn 2024 lansiodd Rhaglen Dechrau'n Deg Blaenau Gwent ymgyrch bwydo ar y fron newydd i wella cyfraddau bwydo ar y fron a darparu cefnogaeth i famau newydd ar draws y fwrdeistref. Cefnogir y rhaglen gan gynllun gweithredu cynhwysfawr sy'n cynnwys sawl menter mewn cydweithrediad â Bwrdd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan, Iechyd Cyhoeddus Cymru, ysgolion lleol, colegau, busnesau a'r Sector Gwirfoddol. Mae'r mentrau hyn yn cynnwys hyfforddiant i gynghorwyr cyfoedion, trefnu grwpiau cymorth a darparu adnoddau addysgol.



Yn 2024, roedd 38.6% o famau yn bwydo ar y fron ar eu porthiant cyntaf, yn dilyn lansio'r ymgyrch, ac yn 2025 roedd 64% o famau yn bwydo ar y fron ar eu porthiant cyntaf.

	Cyfraddau bwydo ar y fron 2024	Cyfraddau bwydo ar y fron 2025
Porthiant Cyntaf	38.6%	64%
10 diwrnod	34.18%	64%
Ar ôl 6 wythnos	24.7%	32.1%
Ar ôl 6 mis	19.6%	21.4%

Mae cyllid ychwanegol o'r Gronfa Ffyniant Gyffredin wedi'i sicrhau i wella'r tîm presennol drwy recriwtio Gweithiwr Cymorth Bwydo ar y Fron i sicrhau bod ffocws parhaus ar Fwydo ar y Fron a bod cymorth a gwybodaeth yn parhau i famau. Bydd yr ymgyrch a'r cynllun gweithredu yn parhau i gael eu gweithredu a'u cadw'n ffocysedig am y flwyddyn i ddod, i ymgorffori newid cynaliadwy. I ategu'r ymgyrch, llwybr Maeth Blynnyddoedd Cynnar mewn cydweithrediad â thîm Dieteg Bwrdd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan (BIPAB) a fydd yn cael ei lansio yn 25/26 i ganolbwyntio ar roi'r dechrau gorau mewn bywyd i blant a lleihau cyfraddau gordewdra yn ystod plentynod.

Y Gweithlu

Mae ein gweithlu'n parhau i fod ein hased mwyaf i sicrhau ein bod yn darparu'r gofal a'r gefnogaeth orau sydd ar gael. Mae cael gweithlu medrus a brwdfrydig yn hanfodol er mwyn darparu gwasanaethau o ansawdd uchel. Fel rhan o hyn, mae gan y Cyngor Dîm Datblygu'r Gweithlu ar y Cyd â Chyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili sydd â chyfrifoldeb am gyflwyno strategaeth hyfforddi a datblygu sy'n cefnogi cyfleoedd datblygu i staff ar bob lefel yn y Gwasanaethau Cymdeithasol.



Mae sefydlogrwydd y gweithlu yn ystyriaeth allweddol o fewn y Gwasanaethau Cymdeithasol gan fod rhai timau'n wynebu prinder staff, fodd bynnag, cydnabyddir mai sefyllfa Cymru gyfan yw hon ac nad oes ateb syml. Mae'r adran yn parhau i edrych ar ffyrdd arloesol o reoli'r llwyth gwaith o fewn timau yn ogystal â datblygu strategaethau recriwtio a chadw i fynd i'r afael â phwysau'r gweithlu. Er gwaethaf y pwysau sylweddol hwn, mae'r staff a'r darparwyr gwasanaethau presennol wedi parhau i sicrhau bod anghenion plant ac oedolion yn cael eu diwallu, bod risgiau'n cael eu rheoli, a bod materion diogelu yn cael eu trin.

Yn ystod 2024/25, fodd bynnag, gwelsom sefydlogi ein gweithlu o fewn timau Gwaith Cymdeithasol Gofal Plant. Mae trosiant staff yn dal i ddigwydd; fodd bynnag, rydym wedi gallu llenwi'r swyddi gwag hyn. Mae lefelau staffio yn ein gwasanaethau darparwyr hefyd wedi gweld sefydlogi'r gweithlu a gostyngiad yn y defnydd o staff asiantaeth. Mae hyn wedi arwain at ostyngiad mewn salwch staff sydd, heb os, wedi arwain at gysondeb gofal gwell.

Mae nifer o swyddi o fewn y Gwasanaethau Cymdeithasol yn cael eu cefnogi drwy gyllid grant. Mae risg sylweddol y bydd y cyllid hwn yn dod i ben o fewn yr ychydig flynyddoedd nesaf gydag atgyfeiriadau i'r Gwasanaethau Cymdeithasol yn cynyddu, mae risg y bydd diffyg cyllid allanol yn effeithio ar ddarparu gwasanaethau a chynaliadwyedd wrth symud ymlaen. Mae gweithlu a chapasiti yn faes risg allweddol i Flaenau Gwent ac mae wedi'i gynnwys ar y Gofrestr Risg Gorfforaethol sy'n cael ei monitro'n rheolaidd gan y Tîm Gweithredol ar y Cyd.

Mae manteision yn parhau i gael eu gwireddu ar gyfer a chan y gweithlu trwy raddfa'r cyfle posibl oherwydd y model gwasanaeth datblygu gweithlu ar y cyd a gynhelir gan Flaenau Gwent mewn partneriaeth â Chaerffili.

Wrth gymharu perfformiad y dull cydweithredol â gwasanaethau datblygu'r gweithlu eraill yng Ngwent, mae rhai penawdau allweddol o 2024/25 yn cynnwys:

- Cefnogwyd 51% o'r holl fyfyrwyr Gwaith Cymdeithasol a noddwyd yn fewnol yng Ngwent (32)
- Cefnogwyd 85% o'r rhai a enillodd y dyfarniad Ymarferydd Gwasanaethau Cymdeithasol yng Ngwent (23)
- Cyflwynwyd 46% o'r holl Weithwyr Cymdeithasol Newydd Gymhwyso yng Ngwent (28); a
- Cyflwynwyd 56% o'r holl gyfleoedd dysgu a gynigiwyd yng Ngwent

Mae cydlynwyr dementia wedi cael eu recriwtio am gyfnod penodol drwy Gronfa Integreiddio Rhanbarthol (CIRh) Iechyd a Gofal Cymdeithasol i gefnogi unigolion sy'n profi problemau gyda'u cof. Mae'r cydlynwyr yn cefnogi'r teulu nes bod unigolion yn cael eu cyfeirio at y Gwasanaeth Asesu Cof a'u diagnosio'n ffurfiol a gwella eu taith drwy'r system.

Mae hyn yn gwella llif rhyddhau o'r ysbyty ac yn sicrhau bod llais yr unigolyn a'r teulu yn cael ei glywed. Mae her o ran cynaliadwyedd y gwasanaeth oherwydd bod swyddi'n cael eu hariannu gan grantiau.

Gwasanaethau Plant

Bu cynnydd graddol cyson yng nghostau lleoliadau i blant sy'n derbyn gofal gydag Asiantaethau Maethu Annibynnol a darparwyr preswyl dros yr ychydig flynyddoedd diwethaf. Mae costau uchel, ynghyd â nifer cynyddol o blant sy'n derbyn gofal a chymhlethdod eu hanghenion, yn rhoi straen sylweddol ar gyllideb y cyngor a'r cyllid sydd ar gael ar gyfer agweddau eraill ar wasanaethau plant.



At hynny, mae digonolrwydd lleoliadau maethu hyd yn oed gyda darparwyr preifat yn broblem gynyddol sy'n arwain at anghenion plant yn cynyddu pan nad oes lleoliad maethu mewn amgylchedd teuluol ar gael a'r unig opsiwn yw lleoliad preswyl, nad yw mewn gwirionedd yn cael ei gyfiawnhau gan lefel anghenion y plentyn. Mewn rhai sefyllfaoedd, mae plant yn cael eu lleoli'n ddiangen y tu allan i'r sir, i ffwrdd o'u teuluoedd biolegol, ffrindiau a chymunedau gan arwain at gostau uwch hirdymor a chanlyniadau gwael i blant sy'n derbyn gofal.

Hyd yn oed pan fydd plant sy'n derbyn gofal yn cael eu lleoli yn eu hardal leol, mae cael mynediad at y gofal, y cyfleusterau a'r therapiau angenrheidiol yn aml yn anodd, yn enwedig i'r rhai ag anghenion cymhleth neu i blant hŷn. Bu cynnydd hefyd yn y defnydd o leoliadau heb eu rheoleiddio fel dewis olaf, lle darperir llety, ond nid gofal o ansawdd da.

Er bod yr awdurdod lleol wedi buddsoddi mewn datblygu ein darpariaeth breswyl ein hunain, nid yw'r opsiwn hwn yn dod heb ei heriau o ran gofynion cofrestru, paru plant a rheoli lleoedd gwag. Mae recriwtio a chadw gofalwyr maeth hefyd yn flaenoriaeth i Flaenau Gwent ond mae angen i ni gydnabod bod argaeledd darpar ofalwyr maeth o ansawdd da yn gyfyngedig mewn bwrdeistref fach sy'n wynebu tlodi, lefel uchel o ddiweithdra a dibyniaeth ar fudd-daliadau'r wladwriaeth. Mae ein cartrefi maethu yn heneiddio ac mae colled naturiol flynyddol yn arwain at argaeledd cyfyngedig yn lleol. Rydym wedi datblygu strategaethau i ddenu gofalwyr maeth generig trwy gymeradwyaeth ar gyfer seibiant yn unig fel bod ganddynt gyfle i brofi'r rôl heb bwysau ymrwymiad hirdymor. Rydym hefyd yn blaenoriaethu lleoliadau teuluol trwy asesu pobl gysylltiedig sy'n gallu ac yn fodlon gofalu am blant yn lleol ac mae hyn wedi arwain at gynnydd yn nifer y plant sy'n byw gyda gofalwyr maeth sy'n berthnasau.

Mae gofalwyr maeth generig Fy Nhîm Cymorth (MyST) i gael eu recriwtio i weithredu fel opsiynau realistig ar gyfer lleoliadau cam i lawr ar gyfer plant cymhleth neu fel lleoliadau osgoi ar gyfer y plant hynny a allai ddyrchafu i leoliadau preswyl. Mae ein cyfradd aflonyddwch yn isel ar gyfer lleoliadau Gorchmynion Gwarcheidiaeth Arbennig (GGA) gydag 1 lleoliad (plant) yn chwalu yn ystod y flwyddyn ariannol ddiwethaf 1.23% a hyd yn oed ar gyfer yr achosion hyn, oherwydd y gwaith a wnaed gan dîm cymorth y GGA, cafodd pob plentyn ei letya gydag aelodau eraill o'r teulu neu ei ddychwelyd at eu rhieni biolegol heb i'r un ohonynt ddod yn ôl i ofal yr Awdurdod Lleol.

Dathlodd SEWAS 10 mlynedd o'r Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol gyda digwyddiad rhanbarthol a gynhaliwyd ym Mlaenau Gwent ym mis Tachwedd 2024 i ddathlu SEWAS yn wasanaeth rhanbarthol am 10 mlynedd. Roedd y digwyddiad hwn yn ddathliad gwych o fabwysiadu, gan rannu straeon a gwybodaeth gyda gweithwyr proffesiynol mewn sesiwn yn y bore ac yna sesiwn o weithgareddau hwyliog gyda phlant a theuluoedd yn y prynhawn.

Gyda Swyddog Marchnata a Recriwtio newydd yn ei swydd, mae'r gweithgaredd yn canolbwyntio ar recriwtio mwy o ddarpar fabwysiadwyr ac ehangu cymuned fabwysiadu SEWAS. Mae diddordeb cynyddol wedi bod gan ddarpar fabwysiadwyr mewn Sefydlogrwydd Cynnar Cymru ar draws rhanbarth SEWAS ers lansio'r fframwaith ar draws Cymru gydag un plentyn yn cael ei osod o fewn trefniadau Sefydlogrwydd Cynnar Cymru o fewn y cyfnod 2024/25 hwn.

Dros y flwyddyn, mae SEWAS wedi darparu un ar hugain o Ddiwrnodau Deall y Plentyn (DyP) ar gyfer saith ar hugain o blant; mae deg o'r plant hyn hefyd wedi derbyn gwaith uniongyrchol. Mae chwech ar hugain o blant wedi cael Amserlenni Meithrin Trawma wedi'u cwblhau dros y flwyddyn.

Mae SEWAS hefyd bellach yn darparu hyfforddiant ôl-fabwysiadu ar draws ein 5 ardal ALL yn unol ag offeryn cynllunio cyswllt y NAS. Rydym hefyd yn cydweithio â Chanolfan Gyswllt Torfaen ynghylch arfer gorau ar gyfer cyswllt terfynol.



Mae SEWAS hefyd wedi sefydlu Grŵp Aros a Chwarae, a sefydlwyd ar gyfer teuluoedd sy'n mabwysiadu â phlant cyn-ysgol. Mae Aros a Chwarae yn lle hwyliog a diogel i blant a'u rhieni chwarae, dysgu a chwrdd ag eraill.

Cynhaliwyd arolygiad AGC ar gyfer y gwasanaethau Maethu gydag adborth cadarnhaol yn cael ei gynnig i'r awdurdod lleol ynghylch ansawdd y gefnogaeth a gynigir i ofalwyr maeth. Ymgorfforwyd yr argymhellion a wnaed mewn Cynllun Gweithredu a fydd yn cael ei gyflawni yn ystod y flwyddyn ariannol ganlynol.

Mae gwaith sylweddol wedi'i gyflawni o dan y [Strategaeth](#) Lleihau Nifer y Plant sy'n Derbyn Gofal gan, er ein bod wedi cofnodi cynnydd cyson mewn atgyfeiriadau (Dyletswydd i adrodd) i Wasanaethau Plant ac ymholiadau a chofrestru amddiffyn plant, arhosodd nifer y plant sy'n derbyn gofal yn eithaf sefydlog erbyn diwedd y flwyddyn ariannol 2024/2025.

Mae'r Cyngor wedi llofnodi Siarter Rhianta Corfforaethol Llywodraeth Cymru, gan gryfhau ein hymrwymiad i sicrhau'r gwasanaethau a'r cyfleoedd gorau i blant a phobl ifanc sydd wedi profi gofal.

Mae'r Siarter yn nodi 11 egwyddor ar gydraddoldeb, dileu stigma, cydweithio, cefnogaeth gynhwysol, cyflawni uchelgeisiau, meithrin, iechyd da, cartref sefydlog, addysg, ffynnu yn y dyfodol, a chefnogaeth ôl-ofal. Mae Blaenau Gwent wedi drafftio ei chynllun Rhianta Corfforaethol ei hun sy'n gysylltiedig â siarter Llywodraeth Cymru, yn dilyn rhaglen ymgysylltu helaeth gyda phlant a phobl ifanc sydd â phrofiad o ofal. Disgwylir i'r cynllun gael ei lofnodi trwy'r broses ddemocrataidd yn 2025.



Ehangu Dechrau'n Deg

Dechrau'n Deg yw rhaglen dargedig y Blynnyddoedd Cynnar gan Lywodraeth Cymru ar gyfer teuluoedd â phlant dan 4 oed yn rhai o ardaloedd mwyaf difreintiedig Cymru. Dangoswyd bod elfennau craidd y rhaglen, sy'n cynnwys gwell ymweliadau iechyd, cymorth rhianta, cymorth iaith gynnar, a gofal plant rhan-amser i blant dwy oed, yn arwain at ganlyniadau cadarnhaol i blant a'u teuluoedd. Nod y rhaglen yw mynd i'r afael â rhai o'r anghydraddoldebau y mae plant sy'n tyfu i fyny mewn tlodi yn eu hwynebu.

Mae Rhaglen Dechrau'n Deg Llywodraeth Cymru yn fenter wedi'i thargedu'n ddaearyddol sy'n dibynnu ar ddata budd-daliadau incwm, dangosydd dirprwyol ar gyfer tlodi, i nodi ardaloedd gyda'r cyfrannau uchaf o blant 0-3 oed yn byw mewn aelwydydd budd-daliadau incwm.

O fis Medi 2025 ymlaen, bydd rhaglen Dechrau'n Deg ym Mlaenau Gwent yn cael ei hehangu i 150 o blant ychwanegol drwy gam 3; drwy gyflwyno darpariaeth gofal plant Dechrau'n Deg i 15 ardal arall gan ddefnyddio'r fethodoleg bresennol a thargedu daearyddol.

I gyrraedd y targed hwn, bydd darparwyr gofal plant Dechrau'n Deg presennol yn cael eu cefnogi i ehangu eu cyrhaeddiad, gyda gwaith yn parhau i annog darparwyr newydd mewn ardaloedd â niferoedd is, gan gynnwys y rhai sy'n arbenigo mewn darpariaeth cyfrwng Cymraeg, i gynnig lleoedd gofal plant Dechrau'n Deg. Mae Meithrinfa Ddydd cyfrwng Cymraeg newydd wedi'i hagor eleni yn 2025 a bydd yr ysgol eginblanhigyn, sy'n cael ei hadeiladu yn Nhredegar, yn cynnwys cyfleuster gofal plant cyfrwng Cymraeg pwrpasol felly rydym yn cynyddu'r ddarpariaeth yn gyson.

Atal digartrefedd

Yn ystod y cyfnod adrodd, nodwyd bod 160 o aelwydydd mewn perygl o fod yn ddigartref, ac o'r rhain, cefnogwyd 86 o aelwydydd (54%) yn llwyddiannus i gadw eu llety. Mae'r gwasanaeth yn profi heriau sylweddol gyda phrinder parhaus o lety symud ymlaen yn y sectorau tai preifat a chymdeithasol, a llawer o gleientiaid yn cysylltu â'r Cyngor ar adeg argyfwng yn unig, gan gyfyngu ar gyfleoedd ymyrraeth gynnar.

Gosodwyd 9 teulu mewn llety gwely a brecwast, sydd islaw'r targed o 12, ac yn cynrychioli gostyngiad o 3 o'i gymharu â 2023/24. Er bod hwn yn gam cadarnhaol, mae'r defnydd parhaus o lety anaddas o'r fath yn tynnu sylw at y pwysau parhaus ar wasanaethau digartrefedd a'r diffyg opsiynau tai addas i deuluoedd. I fynd i'r afael â hyn, mae sawl menter wedi'u rhoi ar waith:

- Lansiodd Cynllun "Dros Dro i Parhaol" a Chynllun Les Sector Preifat (PSL) mewn cydweithrediad â landlordiaid preifat; ac
- Mae'r hostel digartrefedd wedi'i ailfodelu mewn partneriaeth â Pobl, gan ryddhau 10 uned ychwanegol ar gyfer lleoliadau digartrefedd uniongyrchol

Mae'r ymdrechion hyn eisoes yn dangos canlyniadau, gyda 18 o gleientiaid yn symud i lety parhaol a 5 uned bellach yn rhan o'r cynllun prydlesu, gan gynnig atebion tai mwy cynaliadwy.

Mae'r Cyngor yn parhau i weithio'n agos gyda Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig i nodi eiddo ar gyfer cynlluniau digartrefedd ac ailsefydlu. Yn 2024/25 nodwyd 4 eiddo: nodwyd 3 eiddo mewn partneriaeth â Tai Calon ac 1 eiddo gyda United Welsh. Mae'r eiddo hyn wedi'u cynnwys mewn cais o dan y Rhaglen Gyfalaf Llety Trosiannol (TACP) i ehangu opsiynau tai ymhellach.

Gwnaed cynnydd o ran cynyddu argaeledd tai gyda:

- 36 o gartrefi fforddiadwy wedi'u darparu yn 2024/25, i fyny o 25 yn 2023/24; a
- Gwelodd y Gofrestr Tai Cyffredin ostyngiad o 2,735 i 2,617 o aelwydydd

Fodd bynnag, gostyngodd cwblhau gwaith Grant Cyfleusterau i'r Anabl (DFG) o 94 i 53 oherwydd cyfyngiadau cyllidebol, gan effeithio'n



negyddol ar ddangosyddion perfformiad. Ein nod yw darparu Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl (DFGs) mewn cartrefi preifat o fewn amserlen darged o 330 diwrnod, gan gefnogi unigolion i fyw'n annibynnol yn eu cartrefi eu hunain. Mae perfformiad y Grant Cyfleusterau i'r Anabl (DFG) wedi profi dirywiad, yn bennaf oherwydd cael gwared ar y prawf modd a phwysau parhaus ar y gyllideb gyfalaf. Mae'r ffactorau hyn wedi effeithio ar ein gallu i gyrraedd yr amserlenni targed ar gyfer cyflawni. O ganlyniad, mae'r amser cyflawni cyfartalog ar gyfer DFG wedi cynyddu i tua 460 diwrnod.

Er gwaethaf yr heriau hyn, mae Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl yn parhau i fod yn ddangosydd perfformiad allweddol ar gyfer y gwasanaeth. Ar hyn o bryd mae'r cyngor yn adolygu'r trefniadau ariannu cyfalaf gyda'r nod o symleiddio'r broses. Disgwylir i'r adolygiad hwn helpu i leihau'r ôl-groniad presennol yn fwy effeithlon a gwella'r amseroedd datrys problemau, a thrwy hynny wella perfformiad cyffredinol.

Ym mis Mawrth 2025 lansiodd y Cyngor ei Strategaeth Cartrefi Gwag Sector Preifat 2025-2030 yn nodi cynlluniau'r Cyngor i fynd i'r afael â'r nifer uchel o gartrefi gwag yn y Fwrdeistref. Ym mis Ebrill 2024, roedd 1,023 o gartrefi gwag ym Mlaenau Gwent gyda 98 ohonynt yn wag ers dros 10 mlynedd. Mae cynllun gweithredu yn cyd-fynd â'r strategaeth sy'n nodi 3 amcan:

- **Amcan 1:** Hyrwyddo, addysgu a chefnogi perchnogion eiddo gwag a darpar brynwyr/datblygwyr
- **Amcan 2:** Blaenoriaethu a dull targedig wrth fynd i'r afael ag eiddo gwag; ac
- **Amcan 3:** Cymryd camau gorfodi priodol i ddelio'n effeithiol ag eiddo gwag

Mae'r cynllun gweithredu yn nodi ystod o gamau gweithredu allweddol a fydd yn cael eu monitro drwy gydol y flwyddyn, ac adroddir ar gynnydd gweithredu'r strategaeth yn yr adroddiad hunanasesu nesaf.

Trwy ddull partneriaeth, mae'r Tîm Ymgysylltu a Datblygu leuenctid yn parhau i gefnogi pobl ifanc i atal digartrefedd ymhlith pobl ifanc ac i gefnogi llesiant emosiynol. Darparwyd cefnogaeth hefyd ar gyfer yr ymateb lleol sy'n ymwneud â'r cynllun adsefydlu ar gyfer pobl Wcráin ac mae ymgysylltiad pellach ag atebion tai wedi'i gynllunio ar gyfer 2025/26.

Er bod gwelliannau nodedig wedi bod yn y ddarpariaeth tai fforddiadwy a gostyngiadau yn y defnydd o lety dros dro, mae digartrefedd yn parhau i gynyddu. Mae'r Cyngor yn parhau i fod wedi ymrwymo i ehangu opsiynau tai cynaliadwy a chryfhau partneriaethau i ddiwallu'r galw cynyddol a lleihau dibyniaeth ar atebion dros dro anaddas.

Budd-dal Tai

Mae'r Adran Gwaith a Phensiynau yn darparu arian Taliadau Tai Dewisol (TTD) i'r Cyngor i gefnogi trigolion sy'n cael budd-dal tai neu gredyd cyffredinol i 'ychwanegu at' unrhyw ddiffyg sydd ganddynt gyda thalu rhent a threuliau sy'n gysylltiedig â thai. Mae rhenti ar draws y Fwrdeistref wedi bod yn cynyddu, sefyllfa debyg i'r hyn ydyw ar draws Cymru a'r DU, ac mae'r gostyngiad mewn cyllid ers Covid yn effeithio ar y taliadau hyn. Defnyddir y gronfa hon o arian i atal trigolion rhag dod yn ddigartref ac mae'r nifer cynyddol sydd angen cymorth yn rhoi pwysau ar y gwasanaeth. Gan fod prinder tai ar draws y fwrdeistref, efallai y bydd angen llety Gwely a Brecwast ar lawer o'r rhai sy'n dod yn ddigartref sy'n gostus ac nid yw'n ateb hirdymor priodol.

Cyfraniad y Llywodraeth ar gyfer 2024/25 oedd £140,170, fodd bynnag, gwariant gwirioneddol y Cyngor ar gyfer y flwyddyn oedd £267,861. Mae'r cyllid ychwanegol hwn yn cael ei ariannu drwy gyllidebau mewnol y Cyngor, sy'n profi'n her. Os na all y Cyngor ddod o hyd i gyllid ychwanegol, yna gellid gwrthod ceisiadau, a gallai trigolion wynebu digartrefedd os na allant dalu'r diffyg rhent. Bydd hyn ymhen amser yn costio mwy i'r Awdurdod Lleol gan y gall llety dros dro fod yn gostus. I nodi, o'r 583 o geisiadau a dderbyniwyd am Daliadau Tai Uniongyrchol, gwrthodwyd 244 oherwydd diffyg cymhwysedd.



Bu heriau eraill i'r gwasanaeth oherwydd polisi'r llywodraeth, sydd y tu hwnt i reolaeth y Cyngor, ac mae hyn yn cynnwys newidiadau diwygio lles fel taliadau tanwydd y Gaeaf. Mae'r Cyngor yn cyfathrebu'n rheolaidd â'r Adran Gwaith a Phensiynau i gael y wybodaeth ddiweddaraf am newidiadau perthnasol ac yn cyfrannu at ymgynghoriadau fel y Papur Gwyrdd diweddar ar Ddiwygio Lles.

Cefnogi cymunedau i ddod yn fwy gwydn

Caffi Trwsio – Oherwydd llwyddiant ac apêl y ddau gaffi trwsio blaenorol, lansiodd y cyngor gaffi trwsio arall yn Stocktonville, Tredegar, gan drwsio tua 95 o eitemau i gyd ers mis Ebrill 2024. Mae grŵp o wirfoddolwyr wedi cefnogi'r fenter hon yn ddiwyd ac wedi trwsio llawer o eitemau i drigolion Tredegar. Mae'n gysylltiedig â bore coffi'r gymuned leol sy'n cael ei fynychu'n dda.



Ystafell Citiau Cymunedol – mae [CBS Blaenau Gwent](#) wedi ymuno ag Ymddiriedolaeth Hamdden Aneurin i helpu i sefydlu ailddefnyddio chwaraeon ar draws y fwrdeistref. Bydd y dillad chwaraeon a roddir yn cael eu defnyddio i gefnogi'r gymuned fel nad yw cit priodol yn rhwystri i gymryd rhan mewn chwaraeon.



Addysg a chelfwaith – Gan weithio gydag adran gelfyddydau BG, mae'r Cyngor wedi trefnu sesiynau ar gyfer ysgolion yn ein canolfan addysg ar ailddefnyddio a'r

amgylchedd. Mae'r Cyngor hefyd wedi cysylltu â gweithwyr ieuenctid ac artist lleol i greu murlun yn eu dyluniad nhw yn y ganolfan addysg.



Digwyddiad trwsio beiciau – Cysylltodd BG â Dr Bike a Bryn Bach Tredegar i gynnal stondin beiciau dros dro ar 24 Gorffennaf. Roedd y stondin yn llwyddiannus gyda thrwsio 10 beic a chyngor pellach yn cael ei roi i drigolion ar drwsio beiciau. Byddwn yn ceisio gwneud hyn yn ddigwyddiad rheolaidd o hyn ymlaen.

Diogelwch Cymunedol

Mewn ymateb i bryderon cynyddol ynghylch troseddau ac ymddygiad gwrthgymdeithasol sy'n gysylltiedig ag ieuenctid yn y Fwrdeistref, sefydlodd y Cyngor Dasglu Ymddygiad Gwrthgymdeithasol amlasiantaeth yn 2024. Er mwyn tawelu meddyliau trigolion a gwella gwelededd mewn ardaloedd problemus, comisiynwyd Wardeiniaid Diogelwch Cymunedol i weithio ochr yn ochr â Swyddogion Cymorth Cymunedol yr Heddlu. Gyda'i gilydd, fe wnaethant ddarparu patrolau rheolaidd a helpu i ailadeiladu ymddiriedolaeth o fewn y gymuned. Cynigiodd digwyddiadau ymgysylltu wyneb yn wyneb ar y cyd gyngor, hyrwyddo adrodd, ac annog cydweithio rhwng trigolion, busnesau ac awdurdodau lleol.

Chwaraeodd Tîm Ieuenctid Datgysylltiedig y Cyngor rôl allweddol, gan ymgysylltu dros 2,000 o bobl ifanc mewn gweithgareddau positif a'u dargyfeirio'n llwyddiannus o fannau trafferthus. Rhoddwyd gwaharddebau sifil i bobl ifanc penodol sy'n ymwneud â throseddau'n barhaus, gydag ymyriadau wedi'u targedu i fynd i'r afael ag achosion sylfaenol eu hymddygiad ac atal digwyddiadau yn y dyfodol. Cydymffurfiodd y bobl ifanc hynny ag amodau eu gwaharddebau, ac roedd yr adborth gan drigolion, busnesau ac aelodau etholedig yn gyson gadarnhaol.





Cynhaliodd y Cyngor gyfathrebu agored drwy ddarparu diweddariadau rheolaidd drwy ddatganiadau i'r wasg, cyfryngau cymdeithasol, a thrafodaethau uniongyrchol gyda'r cyhoedd. Cydnabuwyd cyflawniadau'r Tasglu pan dderbyniodd [Wobr](#) Cymunedau Mwy Diogel Cenedlaethol Cymru.

Fodd bynnag, mae dehongli data diogelwch cymunedol yn parhau i fod yn her. Fel y nodwyd yn Adroddiad Blyneddol Diogelwch Cymunedol [2024](#), cynyddodd nifer y cofnodion am ymddygiad gwrthgymdeithasol 87% o'i gymharu â 2023-24. Er y gall hyn ymddangos yn negyddol ar yr olwg gyntaf, mae'n adlewyrchu ffocws y Tasglu ar annog trigolion a busnesau i adrodd am ddigwyddiadau, gan ei gwneud hi'n anodd gosod targedau clir ar gyfer lleihau troseddau ac ymddygiad gwrthgymdeithasol.

Rhaglen Gwydnwch Bwyd

Dyfarnwyd cyllid Cymunedau a Lleoedd Cronfa Ffyniant Gyffredin y DU i'r Cyngor ar gyfer 2023/24, 2024/25 a 2025/26 i feithrin Gwydnwch Bwyd a datblygu mentrau bwyd cymunedol sy'n ymwneud â mynediad at fwyd, bwyta'n iach a thyfu bwyd ar draws y Fwrdeistref. Ffurfiwyd rhaglen gwydnwch bwyd Blaenau Gwent mewn ymgynghoriad â Chyngor Torfaen i feithrin dull cydlynol o wydnwch bwyd gyda'r nod yn y tymor byr o gefnogi effaith yr argyfwng costau byw presennol, gan ddarparu cyfleoedd i fynd i'r afael â thlodi bwyd ac ymgysylltu â chynhyrchwyr bwyd i gynyddu cadwyni cyflenwi lleol a rhanbarthol.

Gan weithio mewn partneriaeth â Phartneriaeth Bwyd Blaenau Gwent, gellir nodi'r blaenoriaethau gwydnwch bwyd fel rhai sy'n cymryd camau gweithredu yn erbyn y materion canlynol:

1. Mynd i'r afael ag achosion sylfaenol Tlodi Bwyd a rhwystrau i gael mynediad at fwyd da.
2. Annog defnydd bwyd iach, lleol a chynaliadwy.
3. Gwella'r amgylchedd bwyd lleol, y gymuned a'r diwylliant, gan gynyddu sgiliau, gwybodaeth ac adnoddau.
4. Annog mannau gwyrdd ar gyfer mentrau tyfu bwyd lleol; a
5. Cefnogi busnesau bwyd a'r economi bwyd cynaliadwy.

Yn ystod y flwyddyn, recriwtiwyd swyddogion gwydnwch bwyd i weithio mewn partneriaeth â chydlynedd Partneriaeth Bwyd BG i feithrin perthnasoedd â phartneriaid a rhanddeiliaid amrywiol ar draws y fwrdeistref, er mwyn dangos llwyfan gweladwy a hygyrch ar gyfer newid o fewn ein system fwyd leol. Mae ymgysylltu â busnesau a darparwyr bwyd cymunedol wedi bod yn offeryn hanfodol ar gyfer deall yr heriau y mae trigolion yn eu hwynebu o fewn cyd-destun lleol a nodi'r prif ysgogiadau ar gyfer newid sydd eisoes yn bresennol yn y fwrdeistref.

Mae ystod eang o weithgarwch wedi digwydd yn ystod 24/25 trwy'r rhaglen gwydnwch bwyd. Mae rhai o'r gweithgareddau hyn yn cynnwys:

- **Gweinyddu Cyllid Bwyd**
- **Darpariaeth ansicrwydd bwyd yn ystod gwyliau ysgol**
- **Gweithdai Rhwydwaith Bwyd Cymunedol; a**
- **Llywodraethu Partneriaeth Bwyd BG**



Mae swyddogion y rhaglen wedi chwarae rhan allweddol wrth gefnogi datblygiad Strategaeth Bwyd Cymunedol cadarn ac ymatebol trwy ymgysylltu ystyrion â'r gymuned a chydweithio strategol â'r Cydlynnydd Partneriaeth Bwyd. Drwy drefnu ymgynghoriadau, gweithdai a grwpiau ffocws, fe gasglom fewnwelediadau amhrisiadwy gan drigolion, sefydliadau lleol a rhanddeiliaid ar faterion fel mynediad at fwyd maethlon, cynhyrchu bwyd lleol a lleihau gwastraff. Sicrhodd yr ymdrechion hyn fod y strategaeth wedi'i llywio gan anghenion a heriau'r gymuned.

Mae blaenoriaethau allweddol y strategaeth yn cynnwys:

- **Mynediad** - Sicrhau y gall pawb ym Mlaenau Gwent gael bwyd iach a fforddiadwy gydag urddas
- **Iechyd** - Gwella deiet a llesiant drwy ymgorffori bwyd maethlon ym mywyd bob dydd
- **Cymuned a Busnes** - Cryfhau rhwydweithiau bwyd lleol, cefnogi mentrau a mentrau cymdeithasol; a
- **Hinsawdd a Natur** - Hyrwyddo arferion bwyd cynaliadwy sy'n gwarchod yr amgylchedd ac yn gwella bioamrywiaeth

Ffocws y rhaglen yn ystod 2025/26 fydd datblygu a gweithredu Strategaeth Bwyd Cymunedol BG yn barhaus drwy'r pedwar amcan blaenoriaeth fel yr amlinellwyd uchod.

Lleihau ein gwastraff bwyd

Cynllun yw 'Rhyfelwyr Gwastraff' a gynlluniwyd i wneud y gwasanaeth prydau bwyd ysgol yn fwy cynaliadwy. Nod y cynllun yw i ddisgyblion ystyried beth sy'n mynd i'r bin o'u platiau cinio a phwyso'r gwastraff yn rheolaidd i weld a yw'n lleihau. Mae gwaith pellach wedi'i gynllunio i gyflwyno'r cynllun ar draws mwy o ysgolion.

Heriau Allweddol a Nodwyd ar gyfer Gweithredu yn 2025/26

- Mae perfformiad y Grant Cyfleusterau i'r Anabl (GCA) wedi profi dirywiad, yn bennaf oherwydd dileu'r prawf modd a phwysau parhaus ar y gyllideb gyfalaf. Mae'r ffactorau hyn wedi effeithio ar ein gallu i gyrraedd yr amserlenni targed ar gyfer cyflawni. Er gwaethaf yr heriau hyn, mae GCA yn parhau i fod yn ddangosydd perfformiad allweddol. Mae'r cyngor yn adolygu cyllid cyfalaf ac yn symleiddio prosesau i leihau'r ôl-groniad a gwella amseroedd datrys problemau
- Parhau i fonitro gweithrediad y mentrau digartrefedd, a welodd gynnydd cadarnhaol yn ystod 2024/25
- Parhau i weithredu Strategaeth Cartrefi Gwag y Sector Preifat 2025/2030 i ehangu opsiynau tai cynaliadwy a lleihau digartrefedd ar draws y Fwrdeistref
- Mae her cynaliadwyedd yn y Gwasanaethau Cymdeithasol oherwydd bod nifer o swyddi yn cael eu hariannu gan grantiau. Mae'r gweithlu a'r capasiti cyfan wedi'u cynnwys ar Gofrestr Risg Gorfforaethol y Cyngor ac yn cael eu monitro'n rheolaidd gan y Cyd-dîm Gweithredol
- Mae cost gynyddol lleoliadau o fewn y Gwasanaethau Plant yn rhoi straen sylweddol ar y gyllideb sydd yn ei dro yn effeithio ar y cyllid sydd ar gael ar gyfer agweddau eraill ar y gwasanaeth. Mae gwaith yn cael ei wneud i fonitro'n agos y gwariant effaith lleoliadau a bydd yn cael ei adrodd i'r Cyd-dîm Gweithredol yn chwarterol
- Mae recriwtio a chadw gofalwyr maeth yn flaenoriaeth i Flaenau Gwent. Bydd gwaith yn cael ei wneud i gynyddu nifer y gofalwyr maeth sy'n gweithredu ar draws Blaenau Gwent i leihau'r angen am ddarparwyr preifat ac i wella canlyniadau i blant sy'n derbyn gofal
- Mae plant sy'n derbyn gofal sydd wedi'u lleoli yn yr ardal leol yn ei chael hi'n anodd cael mynediad at y gofal, y cyfleusterau a'r therapiau angenrheidiol, yn enwedig i'r rhai ag anghenion cymhleth neu i blant hŷn. Gweithio gyda'r Panel Anghenion Cymhleth i gychwyn y broses Gofal Parhaus gyda'r bwriad o gael gwared ar rwystrau a chydweithio â phartneriaid i sicrhau mynediad at wasanaethau a chanlyniadau gwell i'n plant sy'n derbyn gofal
- Parhau i weithredu'r strategaeth plant sy'n derbyn gofal a monitro'r niferoedd i sicrhau tuedd ar i lawr

